

Справа „Арістімуньо Мендісабаль проти Франції”

(„Aristimuño Mendizabal v. France”)

51431/99

У рішенні, ухваленому 17 січня 2006 року у справі “*Арістімуньо Мендісабаль проти Франції*”, Суд постановив, що:

- мало місце порушення ст. 8 Конвенції щодо права на повагу до приватного і сімейного життя;
- не було порушено ст. 13 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявниці 50000 євро як компенсацію матеріальної та моральної шкоди і 2800 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниця Марія Ізабель Арістімуньо Мендісабаль є громадянкою Іспанії, народилася 1952 року і мешкає у м. Тарносі (Франція). У 1984 році вона одружилася з п. Т., колишнім лідером організації ЕТА, громадянином Іспанії. Того ж року п. Т. було ув’язнено, а 1992 року за процедурою екстрадиції передано Іспанії. У 1984 році народилася їхня дочка.

Заявниця проживала у Франції з 1975 року. У 1976 році у цій країні заявниці офіційно було надано політичний притулок. У березні 1979 року внаслідок політичних змін в Іспанії заявницю було позбавлено статусу політичного біженця. Починаючи від того часу і до грудня 1989 року вона регулярно отримувала від компетентних органів тимчасові дозволи на проживання у країні строком на рік.

У грудні 1989 року заявниця, як звичайно, звернулася до компетентних органів про поновлення дозволу на проживання та на працевлаштування. Органи місцевої влади м. Тарноса на прохання заявниці надали їй дозвіл на проживання строком на три місяці. Згодом дію цього дозволу поновлювали 15 разів, кожного разу на тримісячний період. Особи, яким надається відповідний дозвіл, мають право працювати за умови, якщо вони мають ще й дозвіл на працевлаштування.

У серпні 1993 року у відповідь на прохання заявниці про надання дозволу на проживання у країні строком на 5 років їй вкотре видали дозвіл на проживання строком лише на три місяці. Відповідне посвідчення передбачало також і право на працевлаштування.

До грудня 1993 року заявниця отримала ще одне таке посвідчення з попереднім листом-повідомленням про надання їй цього документу.

У 1994 році заявниця знову звернулася до місцевої префектури за дозволом на проживання строком на 5 років. Втім жодної відповіді на своє клопотання вона не отримала. Тоді п. Арістімуньо Мендісабаль звернулася до адміністративного суду з позовом про оскарження бездіяльності префектури. У листопаді 1996 року її заяву було задоволено. У грудні 2003 року заявниці було надано дозвіл на проживання строком на 10 років. Це було зроблено на підставі нового закону (Закон “Про громадянство, контроль іміграції та проживання іноземців” від 2003 року). Відповідно до цього акту для громадян держав-членів Європейського Союзу (далі – ЄС), які мали бажання оселитися у Франції, було скасовано вимогу отримувати дозвіл на проживання.

Зміст рішення Суду

Заявниця скаржилася на те, що упродовж 14 років місцеві органи влади замість того, аби надати їй дозвіл на тривале проживання у країні, виписували їй короткострокові посвідчення на проживання. Вона також стверджувала, що не могла скористатися ефективним засобом правового захисту. П. Арістімуньо Мендісабаль зазначала про порушення ст. 8 та ст. 13 Конвенції.

Суд спочатку нагадав, що відповідно до його прецедентної практики Конвенція не гарантує особі право на в'їзд, проживання чи заборону депортації із країни, громадянином якої ця особа не є. Відповідно до загальновизнаних положень міжнародного права будь-яка держава має право на власний розсуд регулювати правила в'їзду, проживання та депортації іноземців.

Однак Суд зазначив, що заявниця як громадянка держави-члена ЄС мала, відповідно до законодавства ЄС, право на отримання у Франції дозволу на проживання строком на 5 років. Таким чином, Суд вирішив інтерпретувати ст. 8 Конвенції у світлі приписів права ЄС, зокрема норм, які стосуються проживання громадян ЄС у країні не свого громадянства.

Суд зазначив, що відмова місцевих органів надати заявниці відповідний дозвіл упродовж тривалого періоду (14-ти років) однозначно становила втручання у право заявниці на повагу до приватного і сімейного життя.

Вирішуючи питання про те, чи втручання було здійснено “відповідно до закону”, Суд зазначив, що заявниця перебувала у Франції на законних підставах і жодного разу упродовж чотирнадцяти років не порушила закон. Відтак вона цілком

відповідала усім встановленим вимогам, необхідним для отримання дозволу на проживання на 10 років. Така можливість була передбачена у законодавстві про іноземців, чинному на той час.

Суд зауважив, що 1 січня 1992 року для Іспанії завершився перехідний період після набуття членства ЄС, а відтак громадяни цієї країни стали повноправними громадянами ЄС. Це означало, що на них автоматично мали поширюватися приписи ст. 48 Договору про заснування ЄС (так званого Римського договору), а також Рішення № 1612/68 та Директиви №68/360 від 15 жовтня 1968 року. У низці внутрішніх нормативних актів, спрямованих на інкорпорацію законодавства ЄС у законодавство Франції, зазначається, що громадяни ЄС певних категорій, до яких належать, зокрема, наймані працівники та самозайняті особи, мають право на отримання дозволу на проживання. Перший дозвіл надається строком на 5 років, наступний – на 10 років автоматично після закінчення попереднього. На підставі відповідних “інкорпораційних актів” Міністр внутрішніх справ Франції надіслав до префектур інструктивні листи, в яких зверталася увага на особливий статус громадян ЄС та на необхідність протягом шестимісячного строку ухвалити рішення у відповідь на їх клопотання щодо проживання.

Зважаючи на зазначені обставини, Суд дійшов висновку, що неспроможність компетентних органів надати заявниці дозвіл на тривале проживання упродовж 14 років суперечила і законодавству ЄС, і внутрішнім актам, спрямованим на його інкорпорацію. Відтак, втручання у право заявниці на повагу до приватного і сімейного життя було таким, що не відповідало закону, а отже, порушувало ст. 8 Конвенції.

Суд далі розглянув скаргу заявниці щодо порушення ст. 13 Конвенції. Він зауважив, що заявниця могла використати декілька засобів правового захисту як через адміністративну юстицію, так і через загальні суди. Отож, Суд дійшов висновку, що законодавство Франції забезпечувало низку ефективних засобів правового захисту. Тому Суд постановив, що ст. 13 Конвенції порушена не була.